MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE

Seduta tat-28 ta' Frar, 2007

Citazzjoni Numru. 386/2003

Emanuel Azzopardi u martu Doris Azzopardi.

vs

Anthony u Giorgina konjugi Desira.

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici datata 15 ta' April 2003 a fol. 1 tal-process, ipprezentata quddiem il-Qorti kif diversament presjeduta mill-Onorevoli Mhallef Noel Cuschieri fejn gie premess:-

Illi l-konvenuti huma debituri ta' l-atturi fis-somma ta' tnax-il elf u tnejn u ghoxrin lira Maltin u tlieta u tletin centezmu (Lm12,022.33) rappresentanti din is-somma flejjes mislufa lill-konvenuti fi tliet okkazjonijiet.

Illi d-debitu huwa cert, likwidu u dovut.

Illi l-konvenuti m'ghandhomx eccezzjonijiet x'jaghtu in kontro-trattazzjoni tat-talbiet attrici u ghalhekk jippersistu c-cirkustanzi kontemplati fl-**artikolu 167 – 170 tal-Kap 12** tal-Ligijiet ta' Malta.

Illi ghalhekk l-istess atturi talbu lill-konvenuti jghidu ghaliex din il-Qorti m'ghandhiex:-

1. Tiddeciedi din il-kawza bid-dispensa tas-smiegh kif provdut fl-**artikolu 167 tal-Kap 12** tal-Ligijiet ta' Malta.

2. Tikkundanna lill-konvenuti jhallsu lill-atturi s-somma ta' tnax-il elf u tnejn u ghoxrin lira Maltin u tlieta u tletin centezmu (Lm12,022.33).

Bl-ispejjez inkluz dawk tal-mandat kawtelatorju numri 398/03 u 548/03 l-imghax u l-konvenuti ngunti in subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni ta' l-atturi a fol. 2 tal-process;

Rat il-lista tax-xhieda u d-dokument esebiti li huwa affidavit ta' l-attur Emanuel Azzopardi mmarkat bhala Dok. “A” kif jidher a fol. 4 tal-process;

Rat li din il-kawza kienet appuntata ghas-smiegh nhar il-21 ta' April 2003 minn din il-Qorti kif diversament presjeduta mill-Onorevoli Mhallef Noel Cuschieri ghas-seduta tat-13 ta' Mejju 2003.

Rat li l-konvenuti Anthony Desira u Georgina Desira gew notifikati nhar l-24 ta' April 2003 bic-citazzjoni u bl-avviz tas-smiegh fil-waqt li l-konvenut Emanuel Stivala baqa' mhux notifikat.

Rat il-verbali tas-seduti mizmuma quddiem il-Qorti kif diversament presjeduta mill-Onorevoli Mhallef Noel Cuschieri mit-13 ta' Mejju 2003 sal-4 ta' Mejju 2004.

Rat in-nota ta’ l-eccezzjonijiet tal-konvenuti Anthony u Giorgina konjugi Desira datata 2 ta’ Gunju 2003 a fol. 11 tal-process fejn gie eccepit:

1. Illi preliminarjament, ic-citazzjoni attrici hija nulla u bla effett *stante* li l-kawza odjerna kellha tinfetah mill-attur flimkien ma’ martu;

2. Illi subordinament, u minghajr pregudizzju ghas-suespost, kwalunkwe transazzjoni li setghet saret bejn il-kontendenti hija nulla u bla effett *stante* li hija bbazata fuq kawza illecita;

3. Illi subordinament, u minghajr pregudizzju ghas-suespost, it-talbiet attrici huma preskritti *a tenur* ta’ l-**artikolu 2156 (e) tal-Kap.16;**

4. Illi, fil-mertu, u minghajr pregudizzju ghas-suespost, l-ammont pretiz mill-attur huwa eccessiv, *stante* li fost l-ohrajn, kwalunkwe ammont li nghata mill-attur kien fuq bazi ta’ donazzjoni, u l-eccipjenti jirriservaw id-dritt li jressqu eccezzjonijiet ulterjuri meta l-attur jforni rendikont ta’ l-allegat self lill-konvenuti;

5. Illi ghaldaqstant, *in vista* tal-premess, it-talbiet attrici huma nfondati fil-fatt u fid-dritt u ghandhom jigu respinti bl-ispejjes kontra l-istess attur.

Salvi eccezzjonijiet ulterjuri.

Rat id-dikjarazzjoni u l-lista tax-xhieda tal-konvenuti Anthony u Giorgina konjugi Desira a fol. 12 u 13 tal-process.

Rat ir-rikors ta’ Emanuel Azzopardi datat 11 ta’ Mejju 2004 a fol. 22 tal-process fejn talab li din l-Onorabbli Qorti joghgobha tordna korrezzjoni fis-sens illi jizdiedu ma’ isem l-attur fl-okkju u kull fejn jirrikorri l-kliem “u martu Doris Azzopardi”, u dan taht dawk il-provvedimenti li jidhrilha xierqa u opportuni. Il-Qorti kif diversament presjeduta mill-Onorevoli Mhallef Noel Cuschieri, fid-digriet taghha

moghti fid-19 ta’ Mejju 2004, ordnat in-notifika ta’ l-istess lill-kontro-parti bi zmien erbat ijiem ghar-risposta.

Rat il-verbali tas-seduti mizmuma quddiem il-Qorti kif diversament presjeduta mill-Onorevoli Mhallef Noel Cuschieri tad-9 ta’ Lulju 2004 (fol. 24) fejn meta ssejhet il-kawza deher Dr. David Camilleri ghall-attur u Dr. Mark Busuttil ghall-konvenut Anthony Desira. Dr. Busuttil ta ruhu b’notifikat bir-rikors ta’ l-attur tal-11 ta’ Mejju 2004. Il-Qorti semghet il-partijiet u laqghet it-talba ta’ l-attur fejn ordnat il-korrezzjoni mitluba fis-sens li fl-okkju tac-citazzjoni u tad- dikjarazzjoni wara isem l-attur jizdiedu l-kliem “u martu Doris Azzopardi” kif ukoll l-aggustament fl-okkju. Il-konvenuti taw ruhhom b’notifikati bic-citazzjoni kif korretta. Il-Qorti kif diversament presjeduta awtorizzat lill-attur jipprezenta x-xhieda bl-affidavits. Il-kawza giet differita ghal prezentata ta’ l-affidavits ta’ l-attur u konkluzjoni tal-provi ta’ l-istess ghat-3 ta’ Novembru 2004; tat-3 ta’ Novembru u tad-19 ta’ Novembru 2004.

Rat in-nota ta’ l-attur datata 16 ta’ Novembru 2004 a fol. 27 tal-process li biha pprezenta l-affidavit ta’ Emanuel Azzopardi u huwa mmarkat bhala Dok.“EA”.

Rat il-verbali tas-seduti mizmuma quddiem il-Qorti kif diversament presjeduta mill-Onorevoli Mhallef Noel Cuschieri tat-2 ta’ Frar 2005 u tat-18 ta’ Marzu 2005 fejn meta ssejhet il-kawza deher l-attur assistit minn Dr. David Camilleri. Ma deher hadd ghall-konvenuti. Il-kawza giet differita ghas-27 ta’ April 2005 ghas-sentenza in difett ostakolu.

Rat ir-rikors tal-konvenuti datat 21 ta’ Marzu 2005 a fol. 37 tal-process fejn talbu li din l-Onorabbli Qorti tissospendi l-prolazzjoni tas-sentenza u tawtorizzahom biex jipprezentaw l-affidavits taghhom u tiffissa seduta biex jkun jista’ jsir il-kontro-ezami ta’ l-attur, u dan taht kull provvediment xieraq u opportun li joghgobha taghti din l-Onorabbli Qorti. Il-Qorti kif diversament presjeduta mill-Onorevoli Mhallef Noel Cuschieri laqghet it-talba ghall-prolazzjoni tas-sentenza u ordnat li sas-seduta li kien imiss il-konvenuti ghandhom jipprezentaw l-affidavits

kollha taghhom, dan b'digriet moghti fid-29 ta Marzu 2005 kif jidher a fol. 38 tal-process.

Rat in-nota tal-konvenuta Giorgina Desira datata 25 ta' April 2005 (fol.39) li permezz taghha pprezentat l-affidavit taghha.

Rat il-verbali tas-seduti mizmuma quddiem il-Qorti kif diversament presjeduta mill-Onorevoli Mhallef Noel Cuschieri tas-27 ta' April 2005; tal-15 ta' Gunju 2005 u tat-2 ta' Novembru 2005 fejn meta ssejhet il-kawza deher l-attur assistit minn Dr. David Camilleri u l-konvenuta Giorgina Desira assistita minn Dr. Ian Stafrace. Xehed Emanuel Azzopardi in kontro-ezami. Il-partijiet qablu illi kien hemm relazzjoni ntima bejn l-attur u l-konvenuta, u ghalhekk il-konvenuta giet ezentata milli ggib xhieda ulterjuri f'dan ir-rigward. Xehdet Giorgina Desira in-kontro-ezami. Il-partijiet qablu li tigi deciza l-ewwel eccezzjoni u l-Qorti tathom il-fakolta` jipprezentaw nota ta' sottomissjonijiet u li ghandhom jibdew il-konvenuti. Il-kawza giet differita ghas-6 ta' Dicembru 2005 ghall-prezentata tan-nota ta' osservazzjonijiet *da parte* tal-konvenuti fuq l-ewwel eccezzjoni; u tas-6 ta' Dicembru 2005.

Rat in-nota ta' sottomissjonijiet tal-konvenuta Giorgina Desira pprezentata r-Registru fis-6 ta' Dicembru 2005 (fol.84).

Rat il-verbali tas-seduti mizmuma quddiem il-Qorti kif presjeduta tat-12 ta' Jannar 2006 fejn meta ssejhet il-kawza dehret Dr. Claire Stafrace Zammit ghal Giorgina Desira prezenti, Dr. David Camilleri ghall-atturi, u Dr. Mark Busuttil ghall-konvenut Anthony Desira. Il-Qorti ddecidiet li s-sentenza ser tinghata fuq il-meritu u l-eccezzjonijiet kollha sorvolati. Dr. David Camilleri pprezenta nota ta' osservazzjonijiet fuq l-ewwel eccezzjoni b'kopja lid-difensur tal-kontro-parti. Dr. Mark Busuttil nforma l-Qorti li baqaghlu jipprezenta l-affidavit tal-konvenut stess. Id-difensuri rrimittew ruhhom. Il-Qorti tat lill-konvenut Anthony Desira digriet ta' l-affidavit ta' tletin (30) jum. Dr. Busuttil iddikjara li m'ghandux provi aktar. Il-Qorti

nnominat lill-Assistent Gudizzjarju Dr. Josette Demicoli biex tiffissa seduta ghall-kontro-ezami tax-xhud fl-1 ta' Marzu 2006. Il-kawza giet differita ghall-finali trattazzjoni ghall-4 ta' Mejju 2006.

Rat il-verbali tas-seduti mizmuma quddiem l-Assistent Gudizzjarju Dr. Josette Demicoli tal-1 ta' Marzu 2006 u tat-28 ta' Marzu 2006 u n-nota tas-27 ta' April 2006.

Rat il-verbal tas-seduta mizmuma quddiem din il-Qorti hekk presjeduta, tal-4 ta' Mejju 2006 fejn meta ssejhet il-kawza deher Dr. Mark Busuttil ghall-konvenut Anthony Desira. Dehret ukoll Dr. Claire Stafrace Zammit ghall-konvenuta Giorgina Desira. Il-Qorti ordnat lill-Assistent Gudizzjarju sabiex tiffissa seduta wahda sabiex isiru l-kontro-ezamijiet kollha li hemm bzonn u konkluzjoni tal-provi. Dr. Busuttil informa l-Qorti li kopja ta' l-affidavit inghatat ukoll lil Avukat David Camilleri. Il-kawza giet differita ghall-finali trattazzjoni ghas-7 ta' Novembru 2006.

Rat in-nota ta' l-Assistent Gudizzjarju bid-data 6 ta' Novembru 2006 a fol. 99 tal-process fejn biha nformat lill-Qorti li fis-seduta mizmuma rega' ma sar xejn.

Rat il-verbal tas-seduta tas-7 ta' Novembru 2006 fejn meta ssejhet il-kawza deher Dr. David Camilleri ghall-atturi, Dr. Mark Busuttil ghall-konvenut u Dr. Ian Stafrace ghall-konvenuta. Dr. David Camilleri ghall-atturi talab li jipprezenta nota ta' osservazzjonijiet. Il-Qorti laqghet it-talba u pprefiggiet terminu ta' erbghin (40) gurnata lill-atturi biex jipprezentaw in-nota ta' osservazzjonijiet bil-visto/notifika lid-difensuri tal-kontro-parti li jkollhom erbghin (40) gurnata biex jirrispondu mid-data tan-notifika tan-nota ta' osservazzjonijiet, b'dan li jekk in-nota attrici ma tigix pprezentata fit-terminu ndikat, it-terminu ghan-nota tal-konvenuti jibda jghaddi mill-gheluq tat-terminu moghti lill-atturi. Il-kawza giet differita ghas-sentenza ghat-28 ta' Frar 2007.

Rat in-nota ta' sottomissjonijiet ta' Emanuel Azzopardi pprezentata fir-Registru fil-15 ta' Dicembru 2006.

Rat ix-xhieda kollha hemm moghtija.

Rat ir-rikorsi kollha pprezentati mill-partijiet u d-digrieti relattivi.

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET.

Illi din hija kawza fejn l-atturi qed jitolbu li l-konvenuti ihallsu lilhom l-ammont ta’ Lm12,022.33 rappresentanti ammonti ta’ flus mislufa lill-konvenuti.

Illi l-ewwel eccezzjoni hija fis-sens li din l-azzjoni kellha ssir kemm mill-attur u kemm minn martu skond id-disposizzjonijiet ta’ l-**artikolu 1322 tal-Kap 16** u dan ghaliex is-self huwa kkonsidrat bhala att ta’ amministrazzjoni straordinarja; din il-Qorti thoss li bid-digriet ta’ din il-Qorti datat 9 ta’ Lulju 2004 fejn saret korrezzjoni fl-okkju fis-sens li mart l-attur giet inkluza bhala attrici f’din il-kawza nnewtralizza din l-eccezzjoni tal-konvenuti, u dan iktar u iktar meta wara li nghata l-istess digriet il-konvenuti odjerni fid-9 ta’ Lulju 2004 taw ruhhom notifikati bic-citazzjoni kif korretta u l-atti baqghu mexjin sabiex illum wasalna f’dan l-istadju tad-decizjoni. Din il-Qorti thoss li fi kwalunkwe kaz din l-eccezzjoni llum ma tistax tirnexxi ghaliex l-atturi huma llum kemm ir-ragel u l-mara u dan minbarra li hawn japplika wkoll l-kuncett ta’ *ius superveniens;* dan apparti li tali eccezzjoni ma twassalx lanqas ghan-nullita’ tac-citazzjoni attrici iktar u iktar meta il-Qorti stess tat rimedju ghall-istess billi fuq talba attrici accettat li ssir korrezzjoni ta’ l-azzjoni attrici. Ghal dawn ir-ragunijiet din l-eccezzjoni qed tigi michuda u dan apparti li fi kwalunkwe kaz din il-kawza titratta hlas lura ta’ self u mhux azzjoni *“sabiex tissellef jew tislef flus”* skond id-disposizzjonijet citati mill-konvenuti u allura l-**artikolu 1322 (3) (f)** lanqas huwa applikabbli ghall-kaz in ezami **“Maria Annunziata Debattista vs Joseph Debattista et”** (P.A. (NC) – 28 ta’ Novemru 2005).

Illi bla pregudizzju ghal dan kollu din il-Qorti tirreferi ghad-decizjoni **"Paul Spiteri vs Francis Spiteri"** (P.A. (RCP) – 15 ta' April 1999) fejn fuq l-iskorta tad-decizjoni fl-ismijiet **"Anthony Chircop vs John Attard"** (Citazzjoni numru 1657/94/FGC tad-9 ta' Frar 1996) gie affermat li tali kaz ta' allegata nullita (fejn tithalla barra xi wahda mill-partijiet mizzewga) ma hijiex wahda *"li hija dikjarata" expressis verbis* skond l-**artikolu 789 tal-Kap 12.**

Di piu` u iktar sinifikanti sostniet li:-

"*Din il-Qorti hi tal-fehma li, anke kieku l-kaz odjern jaqa' taht xi wiehed mill-ipotezijiet t'hawn fuq ………..., xorta wahda l-eccezzjoni tan-nullita' ma tistax tinghata u dan ghaliex l-izball li sar mill-attur meta huwa ma nkludiex lill-martu bhala attur u lil Margaret Attard bhala konvenuta flimkien ma' zewgha jista' jissewwa bl-applikazzjoni tal-Artikolu 175 tal-Kap 12, kif emendat bl-Artikolu 85 tal-Att XXIV tal-1995. Infatti skond dan l-Artikolu tal-ligi, jista' jizdied l-isem tal-partijiet fil-kawza u jissewwa kull zball iehor sakemm korrezzjonijiet bhal dawn ma jbiddlux fis-sustanza l-azzjoni jew eccezzjoni fuq il-mertu tal-kawza. Huwa ovvju li, f' kaz li jizdiedu mart l-attur u mart il-konvenut bhala partijiet fil-kawza, mhux ser ikun hemm tibdil fis-sustanza ta' l-azzjoni jew l-eccezzjoni fuq il-mertu*."

Illi ta' l-istess skorta hija s-sentenza **"Nicholas Grima vs Antoine Agius et"** (Citazzjoni Numru 1357/96/GCD deciza fil-5 ta' Marzu 1999), dwar il-kjamata fil-kawza ta' mart il-konvenut, u d-decizzjoni dwar l-inkluzjoni ta' mart l-attur fl-okkju, u ta' mart il-konvenut bhala kjamat fil-kawza fid-decizjoni citata mill-konvenut fl-ismijiet **"Vittorio Fontebrera pro et noe vs Emanuel Sultana"** (Citazzjoni Numru 1239/96/FGC tas-27 ta' Gunju 1997). Ghalhekk l-ewwel eccezzjoni qed tigi michuda.

Illi t-tieni eccezzjoni hija fis-sens li l-azzjoni attrici hija bbazata fuq kawza illecita.

Illi l-**artikolu 987 tal-Kodici Civili (Kap. 16)** jistipula illi:-

“L-obbligazzjoni minghajr kawza, jew maghmula fuq kawza falza jew illecita, m'ghandha ebda effett”.

Illi din il-Qorti fil-kawza fl-ismijiet **“Perit Raymond Vassallo vs Anthony Cuschieri et noe**” (Cit. Nru. 729/91) deciza fit-18 ta’ Mejju, 1993 (konfermata fl-Appell fl-14 ta’ Novembru, 1996) qalet li sewwa jinghad illi hu pacifiku fil-gurisprudenza illi:

"Hija bla effett kwalunkwe obbligazzjoni maghmula b’ kawza illecita u l-kawza hija illecita meta hija projbita mill-ligi jew kuntrarju ghall-eghmil xieraq jew ghall-ordni pubbliku u l-konvenzjoni hija kontra l-ordni pubbliku meta hija kontra l-interess generali."

"Il-kwistjoni tal-legalita' jew le tal-konvenzjoni minhabba kawza illecita tista' tigi sollevata mill-Qorti "ex officio" (Vol. XLI, P.I, p.684 u p.694)”.

"Quando il fatto e' illecito, la legge non riconosce alcun alla convenzion; e' una obligazione fondata su causa illecita, poiche' la causa si confonde coll'oggetto dei contratti; e quando la causa e' illecita, l'obbligazione e' inesistente e non puo' avere alcun effetto ***(Laurent, Vol. XXVII, Para. 402)."***

"Illi l-oggett tal-mandat kien ghalhekk illecitu ghaliex kontra l-ligi; jigifieri kontra d-"Defence (Finance) Regulations, 1942", u l-Qorti rriteniet illi l-iskop ta' l-inkarigu kien illecitu u ghalhekk cahdet it-talba tal-attur kontra l-konvenut ghar-restituzzjoni ta' flus." **(Vol. XXXIV, p.632).**

Illi tal-istess portata huma wkoll is-sentenzi riportati f’Vol. XXXII,p. II, p. 574; Vol XXIX, p. III, p. 152 u Vol XXII,p. I, p. 193. F'din l-ahhar sentenza citata hekk hu stabbilit li:-

"Nessun atto, per quanto liberamenti consentito e talora, ripetuto,e nessun periodo di tempo, per lungo che sia, possono dare efficacia ad un'obbligazione proibita per ragione di ordine pubblico."

Illi minn dan johrog li skrittura li tohloq obbligazzjonijiet illeciti in kwantu jikkontemplaw sitwazzjonijiet li huma projbiti mill-ligi jew kuntrarju ghall-ordni pubbliku ma tista' titnissel minnha ebda azzjoni civili.

Illi din l-eccezzjoni tal-konvenuti hija bbazata fuq l-allegazzjoni maghmula mill-konvenuta li l-flus li qed jitlob l-attur illum huma flus li kienu nghataw jew thallsu minnu minhabba relazzjoni ntima u allura illecita li huwa kellu maghha u ghalhekk dawn inghataw bl-iskop li huwa jkollu relazzjoni maghha llecita.

Illi din il-Qorti wara li ezaminat il-provi kollha prodotti thoss li ghalkemm gie ammess li l-konvenuta kellha relazzjoni personali ma' l-attur, l-ammont ta' flus rikjesti mill-attur inghataw bhala self lill-konvenuti u dan kif spjega sew l-attur fix-xhieda tieghu u wkoll kif jirrizulta mill-iskritturi privati datati 20 ta' April 1999 u ohra datata l-1 ta' Gunju 2000 li gew iffirmati miz-zewg konvenuti, u fejn l-istess konvenuti qed jaccettaw li l-ammonti ta' flus hemm indikati gew mislufa lilhom mill-attur taht titolu ta' self. Dan apparti l-ammont ulterjuri ta' Lm1,000, indikat bil-miktub fl-iskrittura ta' l-1 ta' Gunju 2000; fil-fatt hadd mill-konvenuti ma sostna li l-istess firem fuq l-imsemmija skritturi mhux taghhom u l-istess skritturi jwaqqghu anke l-allegata tezi tal-konvenuti li tali flus ghaddew bhala xi forma ta' donazzjoni.

Illi ghalhekk fil-kuntest ta' din l-eccezzjoni dwar l-allegata kawza llecita naxxenti mir-relazzjoni li l-attur kellu mal-konvenuta, jinghad li ghalkemm bla dubju ta' xejn huwa ammess li kien hemm din ir-relazzjoni, min-naha l-ohra hija l-opinjoni ta' din il-Qorti li gie ppruvat li kull ammont ta' flus mertu tal-kawza odjerna gie moghti lill-konvenuti taht titolu ta' self u sabiex l-istess konvenuti jhallsu d-dejn li kellhom u mhux sabiex l-attur ikollu relazzjoni llecita mal-konvenuta.

Illi hawn il-Qorti tirreferi ghal dak li nghad fil-kawza fl-ismijiet **"Anthony Joseph Bajada vs Pauline Lamb"** (P.A. (VCC) – 29 ta' Marzu 1955) fejn inghad li f'kawza

fejn tintalab ir-restituzzjoni ta’ flus allegatament mislufa, u fejn tigi eccipita n-nullita’ ta’ l-obbligazzjoni minhabba kawza llecita, ghaliex il-partijiet kienu f’relazzjoni ta’ konkubinat, mhux tant ta’ importanza z-zmien meta jkunu gew moghtija l-flus, jigifieri naturalment meta jkunu gew moghtija fiz-zmien meta kien qed isehh dan il-konkubinat, izda dak li huwa mportanti huwa jekk il-kawza tal-ghoti tal-flus ikunux inghataw minhabba l-konkubinat jew rapport dirett mal-istess. Dan ghaliex jekk il-flus ikunu gew mislufa bhala negozju ndipendenti, avolja fiz-zmien tal-konkubinat, in-negozju huwa validu u din hija kwistjoni ta’ fatt li trid tigi gudikata skond il-*fattispecie* tal-kaz mill-gudikant.

Illi fil-kaz in ezami jidher li l-affidavit ta’ l-attur jispjega b’mod car li l-ammonti hemm imsemmija kienu moghtija lill-konvenuti b’titolu ta’ self, tant li l-attur ghamel skritturi ta’ l-ammonti mislufa lill-konvenuti u bejn l-istess skritturi jidher li ghadda zmien sew bejniethom, u xorta wahda gew iffirmati mill-istess konvenuti u kienet il-konvenuta li hadet l-ahhar skrittura ghand il-konvenut li kien imsiefer. Ir-ragunijiet ghaliex intalab u sar dan is-self kienu d-diffikultajiet li l-istess konvenuti kienu sabu ruhhom fihom, fosthom dejn ma terzi persuni, li lanqas biss gew kontradetti mill-istess konvenuti. Din il-Qorti thoss li t-tezi tal-konvenuti lanqas hija kredibbli iktar u iktar fejn jghidu li l-istess flus kienu nghataw b’donazzjoni – u dan peress li kieku kien hekk certament li ma kienux ser jiffirmaw l-ebda skrittura, ghal darba darbtejn li certament tghid mod iehor minn dak li llum huma qed isostnu. Dan apparti li l-konvenut fl-affidavit tieghu jaccetta li kien jaf li l-istess ammonti kienu qed jinghtaw lill-attur b’self, u *in verita’* ma jistax jinghad mod iehor ghaliex it-termini ta’ l-iskritturi privati huma cari u jindikaw bla ebda dubju t-titolu ta’ self.

Illi dwar il-kontenut ta’ l-istess skritturi jidher car li s-sinifikat u l-kontenut ta’ l-istess huwa car u dan huwa biss konferma tal-principju generali tal-ligi u senjatament l-**artikolu 1002 tal-Kodici Civili** jghid illi “*Meta l-kliem ta' konvenzjoni, mehud fis-sens li ghandu skond l-uzu fiz-zmien tal-kuntratt, hu car, ma hemmx lok ghal interpretazzjoni*”.

"*Il-principju kardinali li jirregola l-istatut tal-kuntratti jibqa' dejjem dak li l-vinkolu kontrattwali ghandu jigi rispettat u li hi l-volonta' tal-kontraenti kif espressa fil-konvenzjoni li kellha tipprevali u trid tigi osservata. Pacta sunt servanda*". (A.C. 5 ta' Ottubru, 1998 – "**Gloria mart Jonathan Beacom et vs L-Arkitett u Inginier Civili Anthony Spiteri Staines"**).

Illi tkompli tghid din is-sentenza ta' l-Onorabbli Qorti ta' l-Appell "*Illi l-gurisprudenza nostrali hi kostanti f'illi rriteniet li ma hiex ammissibbli li prova testimonjali kontra jew in aggjunta ghall-kontenut ta' att miktub u hi talvolta ammessa biex tikkjarifika l-intenzjoni tal-partijiet meta din hi espressa b'mod ambigwu*" (Vol. XXXIV, P. III., p. 746). Fil-fatt jidher car li f'dan il-kaz ma hemm l-ebda lok ta' ambigwita' dwar il-kontenut ta' dak li l-konvenuti ffirmaw skond l-iskritturi esebiti fl-atti ta' din il-kawza. Ghalhekk din il-Qorti thoss li din l-eccezzjoni ghandha u qed tigi michuda.

Illi l-konvenuti ecceppew ukoll li l-azzjoni attrici hija preskritta abbazi ta' l-**artikolu 2156 (e) tal-Kap 16** li jipprovdi li:-

"L-azzjonijiet hawn taht imsemmija jaqghu bi preskrizzjoni bl-eghluq ta' hames snin:-

"(e) l-azzjoni ghar-radd ta' flus moghtija b'self, jekk is-self ma jirrizultax minn att pubbliku".

Illi izda jinghad li fl-ewwel lok din l-eccezzjoni ta' preskrizzjoni ma hijiex kompatibbli ma' whud mill-eccezzjonijiet l-ohra moghtija mill-konvenuti nkluza r-raba' wahda li sostniet li l-ammont mitlub huwa eccessiv u dan ghaliex kif inghad fis-sentenza fl-ismijiet **"Lorry Cuschieri vs l-Onor. Ministru tal-Ambjent et"** (A.C. – 25 ta' Frar 2005) li meta *"wahda mill-eccezzjonijiet solevati mill-konvenut tkun dik ta' kompensazzjoni jew li l-ammont reklamat mill-attur ma jkunx dovut lilu <u>fl-ammont minnu mitlub</u> (u ghalhekk f'xi ammont inqas), allura jkun hemm rinunzja tacita tal-preskrizzjoni b'mod li jkun hemm*

inkompatibbilta' bejn l-eccezzjoni tal-preskrizzjoni u l-ammont mitlub mhux dovut".

Illi fil-fatt fis-sentenza **"Peter Busuttil vs Public Broadcasting Services Limited"** (A.C. – 28 ta' April 2004) inghad li:-

"Kif manifest f'dawn is-sentenzi, jezistu sitwazzjonijiet fejn il-preskrizzjoni eccepita ma jibqalha l-ebda valur meta din takkompanja eccezzjoni ohra li maghha hija nkonciljabbli u nkompatibbli. Dan jigri, tipikament, fejn bhal fil-kaz de quo, l-attitudini tad-debitur ma tkunx dik tad-difiza ta' l-inezistenza tad-debitu….jew tac-cahda tad-dritt l-azzjoni tal-attur izda ghas-semplici kontestazzjoni tal-ammont. Konformament bhal fil-kaz tal-eccezzjoni tal-kompensazzjoni, eccezzjoni simili timporta rikonjizzjoni tad-dejn u dan ir-rikonoxximent jinterrompi l-preskrizzjoni, u jimporta wkoll rinunzja ghall-preskrizzjoni li tkun gja kompjuta…..".

Illi ma hemmx dubju li f'dan il-kuntest ir-raba' eccezzjoni hija nkompatibbli ma' din l-eccezzjoni ta' preskrizzjoni u anke abbazi ta' dak li gie ritenut fis-sentenzi fuq citatati u dik fl-ismijiet **"Aluminium Limited vs Earli Limited"** (A.C. – 16 ta' Frar 2004) ghalhekk din l-eccezzjoni qed tigi rigettata.

Illi dan apparti l-fatt li kien hemm self kemm permezz ta' skrittura privata datata 20 ta' April 1999, izda wkoll self iehor skond skrittura datata l-1 ta' Gunju 2000, u anke somom ohra thallsu wara u b'hekk il-perjodu ta' hames snin lanqas iddekorra peress li l-azzjoni attrici giet pprezentata fil-15 ta' April 2003. Ghalhekk din l-eccezzjoni wkoll qed tigi michuda.

Illi dwar l-eccezzjoni li tali ammonti nghataw b'donazzjoni, din il-Qorti rriflettiet fuq l-istess u wkoll konsistentement ma' dak li nghad iktar il-fuq din l-eccezzjoni ma tistax tigi milqugha.

Illi dwar l-eccezzjoni li l-ammont mitlub huwa esegerat jirrizulta li permezz ta' skitturi l-konvenuti obbligaw ruhhom

li jhallsu lura l-ammont komplessiv ta’ Lm8,500, elfejn lira Maltija (Lm2,000) imsemmija fl-ewwel skittura datata 20 ta’ April 1999, u sitt elef u hames mitt lira Maltija (Lm6,500) msemmija fl-iskrittura datata l-1 ta’ Gunju 2000, u dan apparti Lm1,000 li gew moghtija mill-attur lill-konvenuta u li l-istess konvenuta ffirmat ghalihom; barra minn dan l-istess attur hallas is-somma ta’ Lm221.33 spejjez ta’ taxxa gudizzjarja (a fol. 34) li l-attur hallas ghan-nom tal-konvenuti u b’hekk l-ammont dovut huwa ta’ Lm9,721.33.

Illi ghalhekk it-talba attrici ghandha tigi milqugha biss ghall-ammont ta’ Lm9,721.33 bl-imghax pattwit fuq l-ammont indikat fuq l-iskrittura datata 20 ta’ April 1999 u l-imghax pattwit fuq l-ammont indikat skond l-iskrittura ta’ l-1 ta’ Gunju 2000 u b’effett mid-dati hemm rispettivament indikati u bl-imghax legali ghall-kumplament ta’ l-ammont hawn imsemmi sal-effettiv pagament.

Illi ghalhekk it-talbiet attrici qed jigu milqugha f’dan is-sens hawn deciz.

III. KONKLUZJONI.

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta’ u tiddeciedi,** billi filwaqt li tichad l-eccezzjonijiet tal-konvenuti biss in kwantu l-istess eccezzjonijiet huma nkompatibbli ma’ dak hawn deciz, u fil-waqt li tichad l-eccezzjoni ta’ preskrizzjoni abbazi ta’ l-**artikolu 2156 (e) tal-Kap 16,** u dan peress li hija nfondata fil-fatt u fid-dritt ghar-ragunijiet premessi, **tilqa’ t-tieni talba attrici biss fis-sens hawn deciz** b’dan illi:-

2. Tikkundanna lill-konvenuti jhallsu lill-atturi s-somma ta’ disa’ t’elef, seba’ mija u wiehed u ghoxrin lira Maltija u tlieta u tlettin centezmu (Lm9,721.33).

Bl-ispejjes inkluz dawk tal-mandat kawtelatorju numri 398/03 u 548/03 bl-imghax pattwit fuq l-ammont indikat fl-iskrittura datata 20 ta’ Gunju 1999 u dak pattwit fuq l-ammont indikat fuq l-iskrittura privata datata l-1 ta’ Gunju

2000 b'effett mid-dati hemm rispettivament indikati fl-istess skritturi u bl-imghax legali fuq il-kumplament ta' l-ammont dovut hawn kannonizzat sal-effettiv pagament kontra l-konvenuti.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------